

Шановні користувачі!

Інтернет-центр LEAP-V Тульчинської центральної районної бібліотеки підготував для Вас список сайтів, присвячених прислів'ям та приказкам

Сподіваємось, що збірка цих сайтів принесе користь не тільки спеціалістам-філологам, а й усім, хто любить, дбайливо береже і примножує народне афористичне слово, що є складовою частиною духовного багатства нашого народу.

Ви зможете знайти потрібну Вам інформацію, завітавши до нашого Інтернет-центру.

Чекаємо на Вас!

Наша адреса:

м. Тульчин, вул. Незалежності, 8

тел.: 2-14-47 tulchbiblioteka@ukrpost.ua

Українські прислів'я

та приказки

abetka.ukrlife.org/prykazky.html

Українські прислів'я та приказки

abetka.ukrlife.org/friends.htm

Українські прислів'я, приказки

та порівняння з літературних

пам'яток

Риси характеру, взаємини між людьми...

ukrlife.org/main/slovyk/slovyk.htm

Інтегральний пошук українських прислів'їв,

приказок та порівнянь

ukrlife.org/main/slovyk/sayings.html

[Прислів'я, приказки Афоризми.](http://aphorism.org.ua/razd.php)

aphorism.org.ua/razd.php

[Українські прислів'я та приказки — Wikiquote](http://ukr.wikiquote.org/wiki/Українські_прислів'я_та_приказки)

Українські прислів'я та приказки по темах: праця, господарство, знання та уміння, природа та її явища, кохання, родина і родинні стосунки.

uk.wikiquote.org/wiki/

Українські народні прислів'я та приказки:

шлюб, родина і родинні стосунки

uk.wikiquote.org/wiki/

[Прислів'я та приказки](http://www.philology.kiev.ua/Lingur/art)

Говоріть так, щоб словам було тісно, а думкам просторо. Краще недоговорити, ніж переговорити. Умієш говорити — умієш слухати. ...

www.philology.kiev.ua/Lingur/art

[Афоризми, приказки та крилаті вислови](http://www.geocities.com/prysjan/in)

Відомі афоризми, вислови видатних людей, крилаті фрази, приказки та прислів'я народів світу.

www.geocities.com/prysjan/in

Афоризми народів світу. Влучні вислови.

Народні прислів'я. Погляди.

Китайські народні прислів'я та приказки. Вмілий майстер не залишає слідів. Густих туман не приховує аромату квітів. Де багато глини, там великий Будди. ...

www.novamova.com.ua/htm/04/foreign_atorism.htm

[«Знайшов - не скаж, згубив - не плач» - Українські прислів'я ...](http://www.ukrcenter.com/library/read.asp?id)

Українські прислів'я, приказки, усталені вирази. Київ: Видавництво «Довіра», 2002 ББК 82.3(4УКР)-6 Глибинна народна мудрість і досвід об'єдналися в українських ...

www.ukrcenter.com/library/read.asp?id

Збір матеріалів:

Красназничий гурток «Оберіг» ЗОШ I-III ступенів села Клебані

Керівник гуртка Кучеренко К.В.

Зав. Клебанською сільською бібліотекою-філією Костюк Г.М.

Укладач Пономарьова Р.В., зав. відділу інформаційного бібліотечного сервісу та автоматизації бібліотечних процесів, зав. Інтернет-центром. Тульчинської ЦРБ

Відповідальний за випуск: Вігуржинська В.С. директор Тульчинської ЦБС

**Тульчинська централізована
бібліотечна система
Клебанська сільська бібліотека – філія**

*Прислів'я і приказки
с. Клебані
Тульчинського району*

Тульчин – 2007

Різні покоління витворили незліченну кількість влучних, відточених, відшліфованих, як самоцвіти, висловів, що мають ознаки летючості, спадкоємності, мудрості й нев'янучої краси, вживаються всіма категоріями населення від дитинства й до старості.

I

Існує чимало визначень жанрів прислів'їв та приказок. До Вашої уваги прислів'я та приказки, зібрані членами краєзнавчого гуртка «Оберіг» села Клебані Тульчинського району Вінницької області.

Погодні умови, природні явища, стихії.

- Зимою сонце світить, та не гріє.
- Сонце блищить, а мороз тріщить.
- Зимове сонце, як вдовине серце.
- До Дмитра й дівка хитра.
- Прийшла Варвара - дня урвала.
- Прийшов Спас - готуй рукавиці про запас.
- З великої хмари малий дощ буває.
- Захотів мерзлого в Петрівку.
- От тепер я бачу, звідки вітер віє.
- Такий мороз, аж з очима.
- Посинів, як пупець.
- Тихо, хоч мак сій.
- Осінній багач.
- В ночі тріщить, а вдень плющить.
- Змерз, як собака.
- В таку погоду добрий господар і пса на двір не вижене.
- Вода в одного бере, а
- іншому кладе.
- От погода: день блисне, а сім кисне.
- Як косять - дощу не просять.
- Дрижаків наловив.
- Соловей співає, доки дітей не виведе.
- Змок, як хлющ.
- Вода забере - десь покладе, а
- Дощ іде - гриби будуть.
- Дощу кажуть: "Іди, де просять!", а він Іде, де
- косять.
- Літом і качка прачка.
- Гріє, як зимове сонце.
- Змок до рубця.
- Змерз, аж зашпори зайшли.
- Змерз - зуб на зуб не попадає.
- Ні світ- ні зоря.
- Темно - хоч око виколи.
- Раз літо родить.
- Вода камінь точить.
- Не проси дощу, а проси урожаю.
- Лиє дощ, як із відра.
- В марту курка з калюжі нап'ється.
- Прийде Вербниця - зима вернеться, прийде
- Великодній - і той холодний.
- Весняний день рік годує.
- Сонце блищить, а мороз тріщить.
- Надвоє бабка ворожила: або дощ, або сніг, або
- буде, або ні.
- Зимою ніч, як рік.

Розумні і дурні

- Розумна голова, та дурному попалася.
- Дурний, як сало без хліба.
- Розуму не купиш.
- Від думок голова пухне.
- Нехай коняка думає – в неї голова велика.
- Дурний не розбере, розумний не подивує.
- Розумних послали до розумних, а мене до вас.
- От голова і два вуха.
- Дурний думкою багатіє.
- Що дурному дивувати?
- Як нема розуму, то й не доловиш.
- Як мама розуму не дала, то інститут не дасть.
- Живе чужим розумом.
- Одна голова добре, а дві краще.
- Дурного хрести, а він кричить: «Пусти!».
- Дурного й в церкві б'ють.
- Нема клепки.
- У нього не всі в дома.
- Високий, як тополя, дурний, як бараболя.
- Вже віка доживає, а розуму не має.
- Дуб дубом.
- Дурний, як світ.
- Дурний, як чіп.
- Дурний, як сало без солі.
- Свій розум май і людей питай.
- Скажи, що розумний, то ще обіллється.
- Зробив кондуктору на зло: купив білет і пішов пішки.
- В голові вітер свище.

Задаваки, нахаби.

- Несіть мене вдвох, бо одному нема що.
- Роздайся море, тріска пливе.
- Вилізло на берег. Та й квакає.
- Не дай Бог з Івана пана.
- Кожна жаба своє болото хвалить.
- Дай, Боже, нашому теляті вовка з'їсти.
- Дай свині роги – весь світ переколе.
- Пусти свиню під стіл, вона й ноги на стіл.
- Чи пан. Чи пропав.
- Гусь свині не товариш.
- Дорвався до корита.
- Задер носа.
- Хвальби повні торби.

Про роботу

- Треба нахилитись, щоб з криниці води напитися.
- Хто робить, той голий не ходить.
- Зробив п'яте через десяте,
- Скільки не сиди, а робити треба.
- Зробив через пень.
- Як дбаєш, так і маєш.
- Вовка ноги годують.
- І риби не хочю, і ноги не вмочу.
- Ледачий, як світ.
- Як зробиш, то чорт тою роботою рад буде.
- Рівно - криво - якби живо!
- Заробив: два білих, а третій як сніг!
- Сьогодні святої Домки - будемо бити бомки.
- То тяжкий кусок хліба.
- Робота не вовк, в ліс не втече.
- Хто як їсть, так і робить.
- Роботи - по вуха.
- Роботи - до сьомого поту.
- Очі бояться, а руки роблять.
- Робить на галай - балай, не роздумуючись.
- Так робить, аж дух радується.
- Дав Бог день, а чорт роботу.
- Заробили, як дівки на Донбасі.
- Горить робота в руках.
- У нього все в руках гниє.
- Біля землі ще ніхто не розбагатів, тільки згорбатів.
- Наживеш махом - пройде прахом.
- Наробив курям на сміх.
- Під лежачий камінь вода не тече.
- Не сиди на печі - будеш їсти калачі.
- Що посієш, те й пожнеш.
- На копійку зробив, а на карбованця наговорив.
- Діло майстра боїться.

- Що вмієш - за плечима не носитимеш.
- Ні діла, ні роботи.
- Не за своє діло не берись.
- Нічого не робить, тільки гави ловить.
- Хто рано встає, тому Бог дає.
- В мене до цієї роботи руки не доходять.
- Що очима побачив, те руками зробив.
- Очі жахаються, а руки роблять
- З безділля дур бере.
- Робить, як мокре горить.
- Робить, відколи на ноги зіп'явся.
- Хто не робить, той не їсть.
- Вже щось приробив.
- Хто хоче, той роботу завжди знайде.
- Щоб це зробити, щоб нічого не робити.
- Робить усе шар мачком.
- Наробив, як кіт наплакав.
- Нетрудний поживився.
- Боїться роботи, як чорт ладану.
- Робота – не бий лежачого.
- Як робить – то змерзне, а як їсть, то впріє.
- Ага, вже все зробила, тільки здуй!
- Ледачий, як пес.
- І в дома не лиши, і в поле не візьме.
- Що ти тягнеш, як kota за хвіст.
- Збереш сміття разком, що не вивезеш візком.
- І за холодну воду не береться.
- Без охоти – нема роботи.
- Не хоче – гірше, ніж не може.
- Яка робота, та й плата.
- Багато говорить, та мало робить.
- Не той молодець, хто починав, а той хто закінчував.
- Кінець – ділу вінець.
- Скінчив діло – гуляй сміло.
- Не відкладай на завтра, що можна зробити сьогодні.
- Він добрий на почин.
- Відкладений тільки сир добрий, а не робота.
- Хоч не рано почали, а багато утяли.
- Дурного робота любить.
- Вмився холодним потом, тяжко попрацював.
- Видно добру руку.
- Він коло роботи не впріє.
- Роби, не чекай манни небесної.
- Кінець діло красить.
- Ніч вигнала й ніч пригнала.
- Три хазяйки в хаті, то хата не метена.
- Вари... борщ, а я піду на ярмарок.

- Вари... борщ, а я піду на москалів подивлюся.
- Хазяїна видно по двору. А хазяйку по хаті.
- Тоді добре буде, як чоловік пахне вітром, а жінка димом.

Язик мій – ворог мій.

- Розкричалась, наче яйце знесла.
- Намолов сім мішків гречаної вовни і всі неповні.
- Попереливає з пустого в порожнє.
- Товче воду в ступі.
- Натє Вам, кумцю, вашого карбованця, бо я не витримаю, все одно розкажу.
- Меле язиком, як корова хвостом.
- Тримай язик за зубами.
- Розпустила язика.
- Слово не горобець, вилетить – не піймаєш.
- Ця балачка – художній свист.
- Якщо за своїм язиком не затримає, то за людським і поготів.
- говорила покійничка, поки не вмерла.
- Наговорив, що на вербі грушки ростуть.
- Наговорив: Сидір бабці рідна тітка.
- На городі бузина, а в Києві дядько.
- На городі валянок пасеться.
- Наговорила, що й на вологій шкурі не спишеш.
- Я йому про індіки, а він мені про гуси дикі.
- Мовчить, як води в рот набрав.
- Розказує рябої кобили сон.
- Якщо губка збреше, то личко покаже.
- На чужий роток не накинеш платок.
- Тільки твоє мелеться.
- Ти мені зуби не заговорюй.
- Бреши, та не забріхуйся.
- Не ліпи горбатого до стіни.
- Спаскудив, як свиня порожнє корито.
- Так брехав, що й сам повірив.
- Збреше і не моргне.
- Зробили з мухи слона.
- Таке каже. Аж вуха в'януть.
- Ляпає язиком, як корова хвостом.
- Язик, як праник.
- Його хлібом не годуй, лиш дай побалакати.
- Мели, мели вона довга.
- Один летів, другий висів.
- Це – художній свист.

- Сказав, як відрізав.
- Сказав, як відрубав.
- Чи є б гарчало, а твоє б мовчало.

П'янство, гуляння, гості.

- Від пива голова сива.
- Сідали за стіл як пани, а повставали як свині.
- Гіркий п'яниця.
- Першого дня гості, як золотого, другого – як срібло, третього як мідь, а четвертого – забирайся по швидше, їдь.
- Кумити і свашити – тільки з дому пташити.
- Що в тверезого на умі. То в п'яного на язиці.
- Гуляй, душа, поки в тілі, бо сорочку воші з'їли.
- Непрошений гість гірше татарина.
- Моє діло попросити, а ваше відказатися.
- Набрался, як чіп.
- Набрался, як цуцик бліх.
- П'яниця проспиться, а п'яний ніколи.
- П'яний і голову загубить.
- П'яному море по коліна.
- Що п'яний, що дурний – все одно.
- Прощай розум, завтра встрінемось.
- Буває, що п'яний гуляє.
- Гуляй душа.
- П'є, міри не знає.
- Де п'ють, там і лють.
- П'яниця свічки не поставить.
- Випив, аж світ замакітрився.
- На корок наступив.
- Скільки не їж, а п'яним не будеш.
- Бо я панського роду – п'ю горілку, як воду.
- Випили трошки – на два пальці в тазику.
- В тій горілці геть би й утопився.
- Випило дві неповних.
- Останню сорочку проп'є.
- Заливається, як пан сироваткою.
- П'є по-чорному.
- П'є без просипу.
- Залив очі.
- Запоров носом.
- П'яний, аж язиком не може повернути.
- Пристав, як п'яний до стовпа.
- Не той п'яниця, що п'є, а той хто впивається.
- Смоли ю ти напився.
- Хоч і п'ю та розум маю.
- Вип'єм до дна, щоб була думка одна.
- Я тобі пороги не оббиваю.

- Чим багаті, тим і раді.
- Залив сліпці.
- Язиком плескати, не ціпом махати.
- Хитрий, як ведмідь до горобців.
- Не гни кіньми.
- За роботою і світа не бачить.
- Вовка ноги годують.
- Не має пес роботи, та й хвоста лиже.
- Роби й грудьми, то не будеш людьми.
- Коси, коса, поки роса..
- Такий ледачий, що нитку не перерве.
- Трудись, небоже, то й Бог pomoже.
- Квапитись, як жид молотити.
- Навіть курка під себе гребе.
- У нього щодня свято, аби не робити.
- Як постелиш, так і спати будеш.
- Молоко в корови на язиці.
- Хай та рука всохне, що собі не сприяє.
- Дуб вези – дуб гризи.
- Кінець – справі кінець.
- Не той молодець, хто починав, а той, хто кінчав.
- Не наївся – не налижешся.
- Хватає муки на руки.
- Робить, аж гай шумить.
- Гірко заробиш, солодко з'їси.
- Робить, як віл.
- У чоловіків до сапи лоскоти на долонях.
- Роби, народ, як сказав сторцоход.
- Без роботи день роком стає.
- Робить, як попів наймит.
- Святиться гурточок, якби не чортова з'їжа.
- Наробився, аж світу не бачу.
- Наробився, що й циганські діти не милі.
- Щоб рибку зловити, треба ноги вмочити.
- Не святі горшки ліпили.
- Куй залізо, поки гаряче.
- Ні шити, ні пороти.
- Робота: горобцям дулі дає.
- Від роботи коні дохнуть.
- Свято – сім баб розп'ято, а восьмого діда.
- Якось доглемзаю (закінчу роботу).
- Оце нарубав дров.
- Майстер – голомайстер.
- Так робити, все одно, що їсти милом кашу.
- Вимету разком, що не вивезеш візком.
- На місці й камінь обростає.

- Роби, щоб мати свій куточок.
- Зробив: ні в тин, ні в ворота.
- Не той хліб, що в пол., а той, що в коморі.
- Своя хата – своя правда.
- Хата – покришка.
- Сміття з хати не виносять.
- Чия хата не горить, того й серце не болить.
- Так –то-так, а з хати як?
- І у брата не своя хата.
- Йдемо додому, їсти солому.
- В мене хата на перехресті часто гості заходять.
- У неї в хаті, як у віночку.
- Чия хата, а наш верх.
- В гостях добре, а дома краще.
- Де хата не метена. Там дівка не плетена.
- Хата тепла, люди добрі.
- Моя хата скраю, нічого не знаю.
- В хаті пахне пусткою.
- Чим хата багата, тим і рада.
- В своїй хаті і стіни допомагають.
- В хаті холодно. Хоч пса прив'ялуй.

Лихі

- Скаже сухо – залізе по вуха.
- Він би очі повибирав.
- Скупий. Зимом льоду не випросиш.
- Ріже без ножа.
- Знає киця, чиє сало з'їла.
- Занадився вовк до овець.
- Носив вовк овечок, та понесли й вовка.
- Пошився в собачу шкуру.
- Він без кінця воду варить.
- Позичив очі у сірка.
- Втопив би людину у ложці води.
- Злий, як пес.
- В очі світить, а поза очі душу бере.
- Пригрів змію за пазухою.
- Скільки вовка не годуй, а він все в ліс дивиться.
- На чужому горбі в рай заїхав.
- Вони одним миром мазані.
- Це він воду каламутить.
- Пожалів вовк кобилу, лишив хвіст і гриву.
- Як подивиться, аж молоко кисне.
- М'яко стелить та твердо спати.
- Він з людини три шкури здере.
- Тільки людьми колотить.
- Знайде від світа – потопа.
- Підливає масло у вогонь.

Гроші

- Гроші спати не дають.
- Хочеш мати ворога, позич людині гроші.
- Купила, пса облупила.
- Бачили очі, що купували.
- Купило притупило.
- На кожний товар є купець.
- Гроші – кури не клюють.
- Нащо нам гроші, ми самі хороші.
- За гроші можна все купити.
- Гроші, як полова.
- Скласти копійку на чорний день.
- У нього копійка водиться.
- За копійку й рідну маму продасть.

Впертість, наполегливість

- Хоч на коліні його вигни.
- Хоч вистрель у нього, а він на своєму стоїть.
- Ти йому стрижене, він тобі голене.
- Все одно по-моєму буде.
- Все одно моє верхне.
- Хоч лука ставай.
- Став рогом.
- З нього, як з гуся вода.
- Крапля камінь точить.
- Упертий, як свиня.
- Уперся, як баран.
- Чия хата, а наш верх.
- Саме не знаю як, але не так.
- Попала коса на камінь.
- Як горохом до стіни.
- Хоч ріж його, а він своє знає.
- Хоч вистрель у нього.
- Хоч вогню до нього прикладай.
- Все одно своїм робом робить.
- Дурного хрести, воно кричить: «Пусти».
- «Стрижено!» – Голено!
- Хай буде гречка.
- Ти йому слово, а він тобі десять.
- Хоч кілки йому на голові теши.
- Лисе вродилося – лисе здохне.
- Нехай буде ваше старе.

Скупість

- Чужими пирогами свою маму поминає.
- Добре тому дати, хто не хоче брати.
- Наше діло заросити, а ваше відказатись.
- Хто скуп, той не глуп.
- І сам не дам, і другому не дам.
- Скупий два рази платить, ледачий два рази робить.
- На, знай мою добрість.
- Від хору, а не подарую.
- На тобі Боже, що мені не гоже.
- Давали, та не виймали.
- На тобі дулю з маком.
- З довгою рукою під цвинтар.
- Не для пса ковбаса.
- Чужих злиднів не наситиш.
- Дірявого мішка не наситиш.
- Зимою льоду не випросиш.
- За копійку і рідну маму продасть.
- Скупе, аж синє.
- Не так шкода, як не вигода.
- За двома зайцями не гонись, бо одного не піймаєш.
- Якби не губка, то була б шубка.
- Тяжко нести, жалко кинути.
- Їсть, аж пальцями попихає.
- Їсть, аж за вухами тріщить.
- Через міру і свиня не їсть.
- Їсть і їсть... Де воно в ньому дівається.
- Їж, щоб воно в тобі не встоялося.
- Допався, як кіт до сала.
- Припався, як дурний до мила.
- Нівроку до їдла.
- Як мед, то й ложкою.
- Дайте мені, ще й моїм дітям.
- Є в глеку молоко, та вода не влазить.

Прокльони

- Щоб ти сказився.
- Щоб тебе грім убив.
- Щоб тобі ні дна, ні покрішки.
- Пропади ти пропадом.
- А щоб тобі добро було!
- А бодай ти здоровий був.

Виховання, батьки, діти

- Дай, Боже, діти, тільки дай їм розум.
- Дурного хрести, а воно кричить, що пусти.
- Корова забула. Як телятком була.
- Своя ноша не тягне.
- Якого пальця не вріж – однаково болить.
- Чим би дитя, не тішилось, аби не плакало.
- Корова йде з ділом, а теля без діла.
- Яйця розумніші за курей.
- Яйця курей вчать.
- Що тобі Бог дав – дівчину, чи дитину?
- Люби дитину, як душу, а тряси, як грушу.
- Вчи дитину, поки поперек лавки лежить.
- Якби кізка не скакала, то ніжки б не зламала.
- Коза на ярмарок не хотіла, але взяли за мотузочок і повели.
- Яблуко від яблуні далеко не покотиться.
- Яка грушка, така й юшка.
- Дитина маленька, а мама дурненька.
- Діти, як кукіль (малі).
- Я тебе навчу в решті танцювати і на дірку не ставати.
- Мені не тоді «дубці» казали, як тобі.
- Хлопчик, як ленок.
- Ми разом свині не пасли.
- Верткий хлопчик, як в'юн.
- У семи нянюк дитина плаче.
- Росте, як на дріжджах.
- Тепер яйця старші, як кури.
- Хто дітей не має, той клопоту не знає.

- Не спіши поперед батька в пекло.
- Діти, діти, де вас подіти?
- Гни дерево, поки молоде.
- Багато будеш знати – скоро старий станеш.
- Менше знати – краще спати.
- Що знаєш, то за плечима носити не будеш.
- Наука в ліс не веде, а з лісу виводить.
- Виродила, а не облизала.
- І для сови ї діти милі.
- Оглянься на задні колеса.
- Це не дитина, а пустий вітер.
- Напишеш пером, не витягнеш волон.
- Не хочеш вчити – будеш бичкам хвосту крутити.
- Буде тобі не з медом.
- Спочатку дивись на себе, а потім на когось.
- Не плюй в криницю, знадобиться води напиться.
- Не лізь з постоломи в вівтар.
- Не задирай носа.
- Не спіши з козами на торг.
- Сміття з хати не винось, щоб усі бачили.
- Без муки нема науки.
- Ще молоко на губах не обсохло.
- В нашого Омелька невеличка сімейка.
- Книжки в сумці, хлопці на думці.
- Малі діти – малий клопіт.
- Малі діти не дають спати, а великі жити.
- Таке мале, а не несе ложки до вуха.
- Від малих дітей голова болить, а від великих серце.
- У кого дочок сім, той щастя всім, а у мене одна, та щастя нема.
- В сім'ї без виродка не буває.
- Одне око, та й те передерте.
- Одна мати нас родила, та не одним щастям наділила.
- Треба дітей на ноги поставити.
- Наука в ліс не веде. А з лісу виводить.
- Нема науки без муки.
- Учення світ, а неучення тьма.
- За одного битого двох небитих дають.
- Вік живи – вік учись.
- Учись, на старість, як знайдеш.
- Що знаєш, за плечима не носиш.
- Написане пером не витягнеш волон.
- З пісні слова не викинеш.
- Писав писака, не розбере й собака.
- Не нукай поки не запряг.
- Не спитав броду, не лізь у воду.
- Не лізь із своїм уставом у чужий монастир.
- Зроблено – комар носа не підточить.
- Таке добре, як моє життя.
- Живу, як горох при дорозі: хто йде той скубне.
- Навчить біда вареники їсти.
- Лиха без добра не буває.
- Нема лиха без добра.
- Біда, та й годі.
- От лиха година.
- А щоб тебе не минула лиха година.
- Узнаєш, по чім ківш лиха.
- Не радій з чужої біди.
- Вдарило лихом об землю.
- Як не було щастя з рання, то не буде й до смеркання.
- Вік звікував, наче в карти програв.
- Знайшов горе на свою голову.
- Буде тобі не з медом.
- І тримай – біда, і не тримай – біда (скотину).
- Коли б так на щось добре. Як на біду.
- Недалеко й до біди.
- Що ж то за біда, що п'ється вода.
- Лобом стіни не проб'єш.
- Куди ж ти б'єш, як не в голову.
- Вище себе не перескочиш.
- Батогом обуха не переб'єш.
- Хоч сядь та й плач, хоч стоя реви.
- Потопаючий хапається за соломинку.
- Не тратьте, куме, сили, спускайтесь на дно.
- Зливай воду.
- На цьому світ клином зійшовся.
- Хоч світ за очі йди.
- Навіть ворогові такого не посприяю.
- Хоч із моста у воду!
- Будеш сміятися на куті.
- Як дам, то зуби позбираєш.
- Кому весілля, а курці смерть.
- За дурної голови та й ногам горе.
- Біда по лісі не ходить, а по людях.

Бідність і багатство.

- Тільки й того добра, що на мені.
- Чужим добром не збагатієш.
- Ні кола, ні двора.
- Ні корови, ні свині, тільки Сталін на стіні.
- Нема ні хвоста коло хати.
- Чуже добро все одно випадком випаде.
- З чужого коня серед дороги злязь.
- Гроші спати не дають.
- Грошей – кури не клюють.
- Бідний багатому не товариш.
- Ворон воронові ока не виклює.
- Не знімеш з голого сорочку.
- Пани мої дрібнесечкі.
- Багатий. Вже давно гниди обсыпались.
- Багатому й чорт дитину колише.
- Нога взута, а слід босий.
- Хоч і голий, аби каша з молоком.
- Досить тонко, та ще й рветься.
- Босий і простоволосий.
- Ідїть, куме, до мене на роботу, а я піду до попа, бо там харчі кращі.
- Пани – на двох одні штани.
- З жиру собака біситься.
- На всю губу пан.
- Багатіє чужими мозолями.
- В нього тільки пташиного молока нема.
- Хто багато має, то й хоче ще більше.
- Добре вкрати, як є до чого прикласти.
- Голий і підперезаний.
- Ніхто того не відає, що король обїдає.
- Ніхто того не відає, що бідний обїдає.
- Не той багатий. Хто багато має, а той, хто не просить.
- Гірка доля.
- Можна б краще, та нема куди.
- Буде тобі від сонця і від місяця.
- Одна біда не ходить.
- Добра, як з цапа молока.
- Ні гроша за душею.
- Купило – притупило.
- Нащо, мені гроші, як я сам хороший.
- Так, сказав бідняк.
- Багатий, як пес на блохи.
- Своя хата – своя правда.
- З чужого воза серед дороги злізай.
- На віку, як на довгій ниві.
- Плачу – світа не бачу.
- Живий живе гадає.

Одруження, сімейне життя, сватання

- Прийде колись і моя неділя.
- Добре й «ох», коли вдвох.
- Як бідному жениться, то й ніч мала.
- Живуть, як пес з котом.
- Не мав, що робити та й здуру оженився.
- Чоловік і жона – одна сатана.
- Гарна дівка, як засватана.
- Жінку бери здалека, корову купляй близько.
- Чоловік і жінка – чортова печінка.
- Хороша парочка - баран та ярочка.
- Куди голка, туди й нитка.
- Дві жінки коло однієї плити ніколи не погодяться.
- Насильно милий не будеш.
- Такі гарні дівчата всі, а де ж скажені жінки беруться?
- Як хоч дівку застав, як парубок не хоче.
- От знайшов чорта на свою голову.
- Якби шия, а ярмо буде.
- Бери, синку, хоч і свининку.
- Встигнеш ще ярмо на шию натягнути.
- Знайся кінь з конем, а віл з волем.
- Прийде і твоя неділя.
- Жодна дівка не віддалась, а хлопець не оженився, щоб їх не обсудили.
- Хоч і сова, аби з другого села.
- Її сняться кислички, а вона думає солодкі яблука.
- Серце не камінь.
- Любить, як собака палку.
- Старої любові іржа не з'їсть.
- Чоловік і жінка – одна спіла.
- Не дасть на неї порошинці впасти.
- Хай хоч і ворона, а коло хати оборона.
- Як гляне – серце в'яне.
- Силою не будеш милою.
- Чує щось душа, та не скаже.
- Жінка не бита, як коса не клепана.
- Встав рано – бий жінку. А за що? – До вечора заробить.
- Як з таким молоком, то краще з водою.
- Не давай серцю волю.
- Не для пса ковбаса.
- Що тобі судилося, конем не об'їдеш.
- Пара – сліпий і кара.
- Поки не женився – доти й не журився.

- Саме не знаю я, але не так. (Свекруха невістці).
- Весілля: радості на один день, а горя на вік.
- Бо невістка – чужа кістка а зять – це дитина.
- Жениться, це не на рік, а на цілий вік.
- Зять любить взять, а тесть любить честь.
- Х то винен? – Невістка.
- Який мішок, така й латка.
- Вибирала дівка, та й вибрала дідька.
- Сідайте, щоб старости сідали.
- Хто перебирає, той нікого не має.
- Кожній свашці по ковбасі.
- Добу корову з села не випустять.
- З Богом, Параско, поки люди трапляються.
- Любить, як Сидір Гапку.
- Сухарі з водою, аби серце з тобою.
- Отаке – то, Секлето, взяв Марію, та й дурію.
- Для милування нема силування.
- В тої дівки на лиці наче чорти горох молотили.
- Послухай жінку і зроби навпаки.
- Гарна дівка, як калина.
- Жінку треба слухати, хоч місцями.
- Гарний, як чорнобривець.
- Дай серцю волю – заведе в неволю.
- Будемо тепер з тобою, поки сира земля не прийде.
- Добра жінка, тільки дурному в руки попалася.
- Вона його тіні боїться.
- Він пасе її очима.
- За добрим чоловіком жінка молодіє, а за лихим марніє.
- Що тобі належить, те й в болоті долежить.
- Ну й що, що я старший за неї?
Я її так пошаную, що вона мене дожене.
- Любить так, як більмо на оці.
- Бачили очі, що купували.
- Люблю так, що душі не чую.
- Обоє, рябоє.
- Радий тобою, як чорт сухою травою.
- Вони одним миром мазані.
- Віддана дочка – відрізана скибка.
- Не любиш – не цілуй.
- Як хороший зять – то сина набудеш, а як поганий, то й дочки позбудешся.
- Краси на тарілці не крають.
- Відрізаної скибки до хліба не прикладеш.
- Не треба жінку бити, можна її словом вбити.
- Коса довга, ум короткий.
- Силувано не будеш милувана.
- Бери. Синку, хоч і свинку, тобі з нею жити.
- Прийшов, як місяць зійшов.
- Грається, як кіт з мишкою.
- Що ти ходиш наче цюця папу вкрала?
- Крутить носом. Крутиться, як собака на прив'язі.
- Надувся, як миша на крупу.
- Як чортгом підшитий.
- Скривився, як середа на п'ятницю.
- В нього вітер в голові.
- Хитрий, як лисиця.
- Серце – не камінь.
- Хитрий, як електровінник.
- В нього камінь, замість серця.
- Сім п'ятниць на тиждень.
- Сльози, як горох.
- Носиться, як баба з ступою
- Піт, як горох капає.
- Як сніг на голову.
- Набрался, як цюця бліх.
- Знаю його, як своїх п'ять пальців.
- Чужа душа, темний ліс.
- Набрал, по саму зав'язку.
- Дивиться, як цап на зорі.
- Дивиться, як баран на нові ворота.
- Їсть, як іржа залізо.
- Надувся, як індик.
- Аж із шкури вилазить.
- Надувся, як дундук.
- Сказав, як відрубав.
- Ходить, як кугут між курми.
- Схожі, як дві краплі води.
- Надувся, як сич.
- Надувся, як міг.
- Як вовк у овечій шкурі.
- Притулив, як горбатого до стіни.
- Молодий та ранній.
- Стільки всього, хоч греблю гати.
- Стало вже гіркою редькою.
- Влізло, черв'як у хрін.
- Такий добрий, як лиха болячка.
- Вчепився, як вош кожуха.
- Голова твоя дубова.
- Як п'яному з гори котиться.
- Всі на один копит зроблені.
- Боїться, як жид хреста.
- З нього користі, як з козла молока.
- Сили, як горобця в коліні.

Порівняння

- Вивернувся, як свиня.
- Скажена, як оса.
- Повели, як козу на ярмарок.
- Талапнув, як сліпого з моста.
- Любить, як вовк кобилу.
- Загинемо, як руді миші.
- Обібрали, як Сидорову козу.
- От Хома невірний.
- Скажена, як Муха в Спасівку.
- Це ще вилами по воді писано.
- Його й калачем не заманиш.
- Я ні в тих, ні в сих.
- Кинув, як собаці кістку.
- Не хоче, як кіт сала.
- Іде, наче на заріз.
- Блищить, як дзеркало.
- Бере, як бика за роги.
- Окріп – як золото.
- Виридилася, як пані.
- Чиста, як скло.
- Як баба рязанська.
- Ходить, як побитий пес.
- Тут і миша не проскочить.
- Втягнув голову в плечі, як побитий пес.
- Аж мороз поза плечі.
- Злий, як собака.
- Наче жаром обсипало.
- Горілка чиста, як сльоза.
- Вода чиста як, сльоза.
- Гарчить, як пес.
- Схопивсь, як на окропі.
- Темно, хоч очі вибери.
- Горить, як сліпий дивиться.
- От сибіряще.
- Зелений, як рута.
- Дивиться, як вовкулака.
- Синій, як буз.
- Таке скаже, аж іскри з очей сипляться.
- Сидить, як квочка на яйцях.
- Пишається, як порося свячене.
- Я, як на вогні (нетерпляче).
- Чистий, як Панькові штани.
- Як на ножах.
- Чесний, як Панькові штани.
- Хитрий, як віник в міліції.
- Хитрий, як медвідь до горобців.

- Прийшов, як місяць зійшов.
- Родичі. Через дорогу наприядки.
- Не потрібен і клад, якщо в сім'ї лад.
- Дві головні і в пол. Горить, а одне і в печі не хоче.
- За одного битого двох небитих дають.
- Люби, як душу, трясина, як грушу.
- І сові свої діти милі.
- Чий би бичок скакав, а телятко наше.
- Не винось сміття із хати.
- Свій хоч і не пожаліє. Та скривиться.
- Своя сорочка ближче до тіла.
- Гуртом і батька добре бити.
- 100. У мене зять. Як у кого п'ять.
- 101. Не дай Боже, на старість бавити дитину і пасти корову.
- 102. Дитина маленька, а мама дурненька.
- 103. Хіба мама винувата, що дитина дурнувата.
- 104. Не вибирай жінку в хороводі, а ту що на городі.
- 105. Коло нього і пес не втримається.
- 106. Скочив у гречку.
- 107. Вона з нього мотузки в'є.

Сон

- Сон – ворог.
- У наших краях уже сплять.
- Мене вже сліпий сватає.
- За спання не купиш коня.
- Так спить, хоч тури грай, то не почує.
- Хто рано встає, тому Бог дає.
- Так можна й долю проспати.
- Іди спати, бо люди ніч розберуть.
- Сон миліший за все.
- Як постелиш так і спати будеш.
- Хропе, як трактор.
- На Харків їде. (Хропе).
- Ніч своє право має.
- Спить, то й сниться.
- Про що думаєш, те й сниться.
- Хай іде собі цей сон межі люди.
- Спить, а кури бачить.
- В нього заячий сон.
- Вночі буду миші ловити. (Не зможу спати).

Голод – не тітка

- Їсти хочу, аж кишки крутить.
- Голод – н тітка.
- Навчить біда вареники їсти.
- Голодній кумі хліб на умі.
- Наївся, як пес мухою.
- Їсть, аж пальцями напихає.
- Ситий голодному не товариш.
- Заким гладкий схудне, то худий здохне.
- Наївся по саме горло.
- Ситий голодно не зрозуміє.
- Кишки марш грають.
- Хоч і вовна, аби кишка повна.
- На чужий кусок не роззявляй роток.
- Закинь зуби на полицю.
- Борщ такий, що хоч зав'ялуйся до нього.
- Добрий борщик, та малий горщик.
- Таки добрий борщ, що хоч на пса вилий.
- Такий добрий борщ, що й пес не з'їсть.
- Борщ – хазяїн.
- Пуп наївся круп.
- В гурті й каша їстся.
- Докипить сироті в животі.
- Як густо, то й не пусто.
- Несподіваний гість, що поклали, те й з'їсть.
- За кусок кишки – сім верст пішки.
- Будем їсти шилом кашу.
- Разом пуд солі з'їли.
- І холодно і голодно.
- Їсть за трьох дурних.
- Буде сам їсти аж пальцями попихати, а нікому не дасть.
- Недосол – на столі, пересол – на голові.
- Дурниця – з маком паляниця.
- Грушка – минушка.
- Ти ще не бачив шмаленого вовка.

- Що сіре. Те й вовк.
- Певне, щось у лісі здохло.
- За двома зайцями поженешся, то й одного не зловиш.
- Нема лиха без добра.
- Збирайся, голий, я готовий.
- Взявся за гуж, не кажи, що не дуж.

- Шило з мішкавилізло.
- Шило в мішку не сховаєш.
- Забрався, як черяк у хрін.
- То до ліса, то до біса.
- Спіймав-не спіймав, а погнатись можна.
- Насип мені солі на хвіст.
- Не край мого серця.
- Шкурка вичинки не варта.
- І швець, і жнець, і на дуду грець.
- Швець без чобіт.
- Не має пес роботи, та й хвіст лиже.
- Чим бик навик, тим ревіти буде.
- Сім раз відміряй, один раз відріж.
- Розкатав губу.
- Моїй бабці теж так було, то вона на сто першому році померла.
- Не вмер Гаврило, галушкою вдавило.
- Поки сонце зійде – роса очі виїсть.
- Вмився червоною юшкою.
- Як дам, аж зуби позбираєш.
- Як дам, то очі повилазять.
- Доки гладкий схудне, то худий здохне.
- Дрова рубають – тріски летять.
- Хоч на двоє розірвись.
- Там, де Макар телят не пасе.
- За хвіст, та й під міст.
- Все добре вміємо.
- Сплюнь три рази через ліве плече.

- Кому весілля, а курці смерть.
- Кому Варвари, а кому голову нарвали.
- Як бідному жениться, то ніч мала.
- Бог любить трійцю.
- Навіть у поганій хаті три рази п'ють.
- Замкнуть стайню, як коні вкрали.
- Поки грім не вдарить мужик не перехреститься.
- Обірвався грибом, то лізь у борщ.
- Хоч і горшком називайте, тільки в піч не суньте.
- Нагадай козі смерть.
- З великої хмари малий дощ.
- Голим задом їжачка не вб'єш.
- Накрила мокрим рядном.
- Нова мітла – по новому мете.
- Будеш пам'ятати до нових віників.
- Сам пан, сам хазяїн.
- Не плюй в криницю знадобиться води напиться.
- Ні в тин, ні в ворота.
- Ні Богові свічка, ні чортові кочерга.
- Всякій тварі по парі.
- Старий кінь, борозни не зіпсує, але глибоко не зоре.
- Краще синиця в руці, ніж журавель у небі.
- Тог, що було не вернеш.
- Що було, те минуло.
- Що було те й буде.
- Не за нас встало, не за нас і перестане.
- Не я перший, не я останній.
- Не сіло, не впало. давай, бабо, сало.
- Ти так побачиш, як вухо без дзеркала.
- Артист – роги і хвіст.
- Що кому, а курці просо.
- Тапер мене і кури заклюють.
- Тепер його і кури заборпають.
- Не хоче, як кіт сала.
- Далекому куцому до зайця.
- На ота велике, а на пса мале.
- Щоб вовки були ситі і кози цілі.
- Вовка боятися – в ліс не ходити.
- Про вовка промовка, а вовк на порозі.
- Їж, Мартине, мама ще підкине.
- Дайте, дядьку, води напиться, бо так хочу їсти, що нема де переночувати.
- Не наївся – не налижешся.
- Сьогодні густо, а завтра пусто.
- Запас голоду не робить.
- Відкладай на чорний день.
- Так наївся, аж голова тверда.
- Їсть пес пса, як нема барана.
- Хлепчи, Петрушку, юшку, а я буду м'ясе, ба мене дитинка ссе.
- Сім літ мак не вродив, і голоду не було.
- Розумна кума, як два міхи пшона, й третій борошна.
- Через міру і свиня не їсть.
- Хапай, Петре, поки тепле.
- Позичене – не з'їдене.
- Ти їсиш, а я слинку ковтаю.
- Хто як їсть, так і робить.
- Нема м'яса над свинину, нема риби над лину.
- Найкраща риба – ковбаса.
- Що ж то за біда, що п'ється вода.
- Є квас. Та не для вас.
- Щось заглимездала (погано приготувала).
- Що наші тато роблять. Пообідали тай хліб їдять.
- От спекла хліб – закалець на палець.
- Дурне сало без хліба.
- Найкраща птиця – ковбаса.
- Зварила, що в горщику ввалила.
- Такий борщ – хоч зав'язуйся до нього (рідкий, пісний).
- Каша без солі, як трава.
- Солоне, як ропа.
- Як мед, то й ложкою.
- На чужий шматок не роззявляй роток.
- Грушка – минушка.
- Наївся, як на Пасху.
- Оскому зігнав.
- Наївся, як бурдюх.
- Череве не дерево – роздається.
- Їсти треба потрохи з папою.
- Їж, поки рот свіж.
- Все добре в міру.
- Так кисле, аж Москву видно.
- Кому бублик, кому дірка від бублика.
- В гурті і каша їється.
- Картопля – половина хліба.

Приказки, примовки

- Що з воза впало, те й пропало.
- Не мороч мені голову.
- Я це зроблю, щоб там не стало.
- Будь, що буде.
- Чорт його не візьме.
- Вольному воля, спасенному рай.
- Про мене, Семене.
- Не милися, бо бритись не будеш.
- Він навіть знає, де король обідає.
- То ж так, Маланю.
- Мели, мели, вона довга.
- Не пхай свого носа.
- Не пхай свого носа в чуже просо.
- Комар носа не підточить.
- Трандичиха, трандичиха.
- Вмиється гіркими сльозами.
- Буде тобі непереливки.
- Буде тобі на горіхи.
- Буде тобі не з медом.
- З нього, як з гуся вода.
- Застряг по самі вуха.
- Перевіряли на густе сито.
- Хочеш з мене дух вигнати.
- Не клав – не бери.
- Не підігруй йому.

- Що попові можна то дякові зась.
- Доки ти мою кров пити будеш.
- А побий тебе коцюбою.
- Лікоть близько, а не вкусиш.
- Бери ноги в руки і тікай.
- Так-то-так, а з хати як?
- Блуд вчепився.
- Не все те золото, що блищить.
- Дай, ялова, молока.
- Прийде коза до воза.
- Чиє б гарчало, а чиє б мовчало.
- Риба шукає де глибше, а людина де краше.
- Цим далеко не в'їдеш.
- Якщо вже впасти з коня, то з доброго.
- Наче крила мені обрізали.
- Кінь на чотирьох ногах і то спотикається.
- Коня кують, а жаба лапу наставляє.
- Краще погано їхати, як добре йти.
- Соромно, як тій кобилі, що воза перевернула.
- Не буде з тієї кози м'яса.
- Як пішла по масло, тай в печі погасло.
- Чужу біду й руками розведу.
- Всеодно випадком випаде.
- Скинув з слабкої голови на здорову.
- Будеш гіркий – розплюють, будеш солодкий – розлижуть.
- Любиш кататись, люби і сани тягти.
- Чужими руками добре тільки вогонь загортати.
- Вони горшки побили.
- Рівно, криво, аби живо.
- Не будь тим, що ворота підкидає.
- Куди преш з постоломи в вівар.
- Я ж це не з пальця висмоктав.
- Ще теля не народилося, а вони вже з довбнею.
- Причепи кобилі хвіст.
- Потрібний, як п'яте колесо до воза.
- Упав, як сніг на голову.
- Одна біда не ходить.
- Якої грають, такої танцюють.
- Як є хлопці, то чорта не треба.
- Сліпий лисого стереже.
- На голові валянок пасеться.
- Не ой злодій, хто вкрав, а той, хто попався.
- Вкоротив йому віку.